

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ЗАПОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

**ПОЗАШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЦЕНТР ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА ВОЗНЕСЕНІВСЬКОГО
РАЙОНУ»**

«Затверджено»

Педагогічною радою ПНЗ

«ЦДЮ Вознесенівського району»

Протокол №1 від 19.08.19

Наказ від 19.08.19 №26-ос

Навчальна програма з позашкільної освіти

художньо-естетичного напрямку

вокального ансамблю «Асорті»

вищий рівень 5 років навчання

Навчальна програма з позашкільної освіти художньо-естетичного напрямку вокального ансамблю «Асорті» (початковий, основний та вищий рівні, 5 років навчання)

НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ З ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ НАПРЯМ (вокальний, хореографічний, музичний, театральний, цирковий профілі) Випуск 1 З Київ 2016 Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (лист від 08.04.2016 р. № 1/11-4657)

Керівник гуртка : Болдуєва Марія Сергіївна

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ЕСТРАДНОГО МИСТЕЦТВА

Початковий, основний та вищий рівні

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Естрадне мистецтво належить до найбільш масових, доступних і популярних. Особливу зацікавленість молодіжної глядацької аудиторії викликають виступи так званих шоу-гуртів, які демонструють синтез вокального та хореографічного мистецтва. Вони бувають різножанровими, але майже усі захоплюють своїх слухачів і глядачів ефектом інтерактивності.

Метою навчальної програми є формування компетентностей особистості в процесі опанування естрадного мистецтва.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

пізнавальна – забезпечення ознайомлення з кращими зразками світової й вітчизняної класичної та естрадної музичної культури; основними поняттями музичної грамоти і теорії музики; різними стилями естрадного танцю та професійного співу;

практична – оволодіння навичками індивідуального й ансамблевого співу (в унісон і багатоголосного); співу з мікрофоном та під оркестрову фонограму; набору різноманітних сценічних рухів (жести, поводження з мікрофоном, ритмізована хода, танцювальні рухи та композиції);

творча – формування пластичної та художньої виразності поз і рухів; створення еталонного уявлення про основні прийоми відтворення образу засобами музики, співу, танцю, сценічного руху та жесту;

соціальна – виховання громадянської свідомості, національної гідності через виконання кращих творів вітчизняної музики; формуванню навиків професійної взаємодії в колективі, прагненню до створення комфортного, доброзичливого клімату.

Навчальна програма реалізується в гуртку художньо-естетичного напрямку вокального профілю та спрямована на вихованців віком від 5 років.

Програма передбачає навчання вихованців у групах початкового, основного та вищого рівнів. На опрацювання навчального матеріалу відводиться така кількість годин:

початковий рівень – 216 год. (6 год. на тиждень);

основний рівень – 324 год. (9 год. на тиждень);

вищий рівень – 324 год. (9 год. на тиждень).

Навчальні групи формуються за рівнями підготовки з урахуванням року навчання та підготовленості вихованців: початковий рівень, вік 5–7 років, наповненість групи 10–12 учнів. Основний рівень, вік 8–13 років, наповненість групи 8–10 учнів. Вищий рівень, вік до 18 років. До цього рівня навчання входять й індивідуальні заняття.

Програма естрадного дитячо-юнацького колективу розглядає такі базові засади його діяльності: різноманітність (пізнавальні, художньо-естетичні, ігрові методи реалізації програми), динамічність (від сприйняття

еталонних зразків і репродуктивного відтворення до самостійного творчого процесу), ансамблевий характер діяльності, який передбачає формування професійного та соціально-психологічного партнерства у різновіковому колективі.

Відбір дітей проводиться методами анкетування (виявлення мотивів вибору та характеру інтересу до занять у студії), музичного тестування (виявлення наявності музичного слуху, музичної пам'яті, голосу та дикції), рухового тестування (виявлення наявності почуття ритму, координації рухів, рухової пам'яті).

Діти, які в ознайомчому тестуванні виявили яскраву музично-рухову обдарованість або підготовленість з вокалу чи хореографії, мають можливість пройти початкову підготовку за прискореним (скороченим) варіантом або бути відразу зарахованими в групи основного рівня.

Тривалість та обсяги занять (на тиждень) такі: година занять у групах для дітей віком 5–6 років становить 35 хв. Заняття проводяться тричі на тиждень по 2 год., для дітей віком 7–18 років – 45 хв. Початковий рівень: вокал ансамблевий (з музичною грамотою та сольфеджіо) – 6 год., пластика – 3 год. Основний рівень: вокал ансамблевий (з музичною грамотою) – 4 год., пластика та хореографія – 2 год., концертна діяльність – 2 год. Вищий рівень: вокал – 4 год., пластика – 3 год., концертна діяльність – 3 год. На всіх рівнях навчання щотижня передбачено по 1 год. для вивчення фортепіано, а також по 1 год. індивідуальних занять з вокалу. Програмою передбачено теоретичні й практичні заняття. При викладанні теоретичного матеріалу використовуються такі методи роботи, як розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація тощо.

Робота гуртка здійснюється за принципами інтеграції загальної середньої та позашкільної освіти, здійснення міжпредметних зв'язків. Заняття в ньому вагомо доповнюють такі розділи шкільної програми, як музика, сольфеджіо, спів.

Для естетичного виховання учнів і розширення їхнього світогляду велике значення мають відвідування концертів, участь у різних фестивалях і конкурсах, зустрічі з композиторами, професійними музикантами та виконавцями, а також бесіди загальноосвітнього характеру.

Оскільки організм дитини перебуває у процесі розвитку, керівник дитячо-юнацького колективу має знати зміни у фізіології дитячого й підліткового голосу та особливості вікової психології.

Форми організації занять: індивідуальна (вокал і фортепіано) та групова (ансамблевий спів, заняття з пластики й хореографії, музично-теоретичні лекції, репетиції за голосовими партіями, зведені репетиції, концертні виступи).

Програма передбачає заняття як за окремими видами підготовки, так і синтезовані (вокал і хореографія, слухання музики і рухові етюди тощо).

Виконання програми оцінюється за контрольними показниками не тільки для різних рівнів підготовки, але й для розділів і тем занять. Контрольні заняття у формі відкритого уроку, репетиції або концерту

проводяться не рідше 1 разу на півріччя.

За даною програмою можуть проводитись заняття в групах індивідуального навчання, які організуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах.

Програма є орієнтовною. Відповідно до організаційно-педагогічних умов гуртка, групи, творчого об'єднання, можуть бути внесені зміни.

Початковий рівень НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	2	-	2
Розділ 1. Вокал	4	90	94
1.1. Техніка співу, жести хормейстера	4	-	4
1.2. Розспівування і вправи	-	56	56
1.3. Спів в унісон	-	34	34
Розділ 2. Пластика	20	60	80
2.1. Початкові відомості про рухи	6	-	6
2.2. Позиції голови, корпусу, кінцівок	14	-	14
2.3. Вправи для розвитку фізичних якостей	-	60	60
Розділ 3. Музична грамота	16	16	32
Розділ 4. Екскурсії, конкурси, свята, виставки	-	6	6
Підсумок	2	-	2
Разом	42	174	216

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (2 год.)

Ознайомлення з планом роботи. Правила поведінки в колективі, навчальному закладі. Організаційні питання. Техніка безпеки.

Місце хорового співу серед основних видів музичного виконавства. Музика в житті людини. Естрадне мистецтво, його жанри.

Розділ 1. Вокал (94 год.)

1.1. Техніка співу, жести хормейстера (4 год.)

Поняття «співоче дихання», «дикція», «техніка співу». Основи техніки співу, положення корпусу (для співу сидячи, стоячи). Правила гігієни та збереження голосу. Основні жести хормейстера: «увага», «дихання», «початок співу», «кінець співу».

1.2. Розспівування і вправи (56 год.)

1.3. Спів в унісон (34 год.)

Спів в унісон (додаток 1; №№ 9,12–14,16 для прискореного курсу навчання №№ 4, 5, 20, 24).

Розділ 2. Пластика (80 год.)

2.1. Початкові відомості про рухи (6 год.)

Назви основних рухів класичного екзерсису, основні напрямки рухів (відносно станка, відносно зали).

2.2. Позиції голови, корпусу, кінцівок (14 год.)

Позиції рук (на поясі, за край спідниці в дівчат, у парі) та ніг (перша, третя, четверта), положення голови та корпусу.

2.3. Вправи для розвитку фізичних якостей (60 год.)

Вправи для координації рухів: побудова групи в шеренгу, колону, колону парами, колону четвірками, коло, діагональ. Крокування по одному, розходження вправо, вліво, з'єднання парами, четвірками. Рухливо-ритмічні вправи: прослуховування простої мелодії, проплескування долонями ритмічних малюнків на слух. Рухи відповідно до характеру і темпу музики. Рухові імпровізації під музику контрастного характеру. Рухові імпровізації з допоміжним реквізитом (лялькою, парасолькою, квіткою тощо).

Вправи для рівноваги утримання пози із заплющеними очима, стояння на півпальцях, стояння на одній нозі, ті самі вправи після обертів. Кроки: побутовий – у різних музичних розмірах і комбінаціях з різною музичною тривалістю; танцювальний – з носка на 4/4, 2/4, 1/4, 1/8 у різних поєднаннях: кроки на півпальцях із витягнутими коліньми, з носка на пів-пальці з високим підйомом коліна вперед. Вправи для голови (повороти, нахилання).

Вправи на підлозі: розведення ступні з четвертої у першу позицію, сидячи на підлозі; нахилання (дістати носом коліна); розкривання ніг убік і нахилання до них і вперед; вправи «ножиці» та «велосипед» для розвитку черевного преса; вправа «жабка» для розвитку гнучкості; шпагат: ліва нога, права нога, поперечний.

Розділ 3. Музична грамота (32 год.)

Назви музичних знаків. Нотний стан. Скрипковий ключ. Тривалості нот і пауз (цілі, половинні, четвертні).

Практична частина. Запис і читання музичних знаків (нотний стан, скрипковий ключ, тривалості нот і пауз). Сольфеджування. Визначення на слух кількості звуків, регістру, напрямку руху мелодії. Спів музичних вправ (по нотах, на слух, напам'ять).

Розділ 4. Екскурсії, конкурси, свята, виставки (6 год.)

Екскурсії, участь у виставках, конкурсах, святах. Відвідування краєзнавчих, природничих та історичних музеїв. Зустрічі з митцями сцени.

Підсумок (2 год.)
Підведення підсумків.

Основний рівень
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	3	-	3
Розділ 1. Вокал	27	111	138
1.1. Індивідуальний спів	6	30	36
1.2. Ансамблевий спів в унісон, багатоголосний спів	21	81	102
Розділ 2. Пластика	6	66	72
2.1. Сценічний рух, хореографія	6	45	51
2.2. Вправи для розвитку сценічних якостей	-	21	21
Розділ 3. Музична грамота	18	18	36
Розділ 4. Концертна діяльність	-	72	72
4.1. Репетиції	-	51	51
4.2. Концертні виступи	-	21	21
Підсумок	3	-	3
Разом	57	267	324

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

Ознайомлення з темами занять, їх розкладом і формами проведення. Правила поведінки в колективі. Організаційні питання. Техніка безпеки.

Розділ 1. Вокал (138 год.)

1.1. Індивідуальний спів (36 год.)

Гігієна і збереження голосу. Опора звуку. Техніка співу: види дихання (діафрагмне, міжреберне), рухливість нижньої щелепи під час виконання. Основні жанрові характеристики пісні (зміст, характер, образ).

Практична частина. Вправи на дихання, звукоутворення, артикуляцію, дикцію. Спів у поєднанні з інструментальною фонограмою; з мікрофоном (на стойці, в руці).

1.2. Ансамблевий спів в унісон, багатоголосний спів (102 год.)

Аранжування пісні. Основні елементи та прийоми джазового виконання.

Практична частина. Групові вправи (розспівування) на різні види та прийоми дихання (легато, стакато), спів короткий і протяжний, спів м'яким, нефорсованим голосом, спів із одночасним диханням та атакою звука, вправи на вокалізацію голосних звуків, спів з єдиною підтекстовкою. Прийоми

джазового виконання (скет). Ансамблевий спів в унісон. Багатоголосний ансамблевий спів: вправи та пісні на два голоси (репертуарний список №№ 7, 11–17, 22, 23), варіанти джазового співзвуччя.

Розділ 2. Пластика (72 год.)

2.1. Сценічний рух, хореографія (51 год.)

Правила поведінки на сцені під час виступів: стандартні та екстремальні варіанти. Основні засоби й прийоми створення пластичного образу пісні (темп, ритм, характер рухів, манера поведінки, міміка).

Практична частина. Класичний екзерсис (біля станка та на середині зали); вправи обличчям до станка: постановка корпусу, рук, ніг, голови; Demi plie за I–III позиціями; Battements tendus з першої позиції убік, уперед і назад; Battements tendus jete (викидання ноги на 45 градусів по точках з I позиції убік, уперед і назад); Rond-de jamb parter (коло ногою по підлозі); Passe par terre з переведенням ноги вперед і назад через I позицію; Cou de pied (вперед і назад); Portde bras (вигинання корпусу назад); стрибки з двох ніг на дві з паузою; Passe за III позицією; Releve за I–III вільними позиціями ніг; I–III позиції рук; I–III позиції ніг. Вправи на підлозі: виконання вправ попереднього року навчання, а також почергове підняття ноги за голову, потім за себе, далі вправа «берізка». Сидіння по-турецьки. Вправи «дельфін», «шпагат», «місточок».

2.2. Вправи для розвитку фізичних якостей (21 год.)

Ритмічно-рухові вправи: темп, проплескування і притупування в темпі музики, вправи на ритм у різних темпах. Колективні танцювальні вправи: крокування по колу, діагоналі, розходження парами, четвірками, перебудова із колони в шеренгу крокуючи, з шеренги в ланцюг тощо.

Розділ 3. Музична грамота (36 год.)

Поняття «мелодія», «фраза», «мотив». Поняття тривалості нот і пауз (четвертні, восьмі, шістнадцяті). Основні вимоги до акомпанементу. Основні динамічні відтінки. Побудова мажорної та мінорної гам (3 види). Тризвуки, їхні види, обертання. Поняття «інтервал», характерні інтервали. Поняття «септакорд», «домінантсептакорд» (його обертання). Поняття «T, S, D», «хроматизм», «модуляція». Музичний розмір: постійний, змінний. Основні музичні темпи. Основні характеристики музичного твору.

Стилі та напрями естрадної музики, їхні основні характеристики.

Практична частина. Побудова інтервалів, тризвуків, акордів. Визначення на слух ладу, характеру побудови, мотивів, фраз, періодів, розміру музичного твору. Імпровізація на фрази з одного-трьох слів: вкладення фрази в запропоновану музичну форму. Визначення на слух і відтворення голосом у заданій тональності звуків, інтервалів, акордів із трьох-чотирьох звуків. Визначення на слух і відтворення голосом простих гармонічних зв'язок (T-S-D-T та ін.). Спів музичних фрагментів із модуляцією, хроматизмами. Визначення на слух стилю естрадної музики. Імпровізація з фрагментами популярної естрадної музики: зміна стилю.

Розділ 4. Концертна діяльність (72 год.)

4.1. Репетиції (51 год.)

Репетиції за видами сценічних амплуа, групові та індивідуальні.
Зведені репетиції учасників концертної програми.

4.2. Концертні виступи (21 год.)

Організація та проведення масових заходів. Постановка концертних номерів. Участь у різноманітних концертах і фестивалях.

Підсумок (3 год.)

Підведення підсумків.

Вищий рівень Перший та наступні роки навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Розділ, тема	Кількість годин		
	теоретичних	практичних	усього
Вступ	3	-	3
Розділ 1. Індивідуальні заняття з удосконалення вокального виконання	-	57	57
Розділ 2. Індивідуальні заняття з удосконалення сценічного руху та хореографічної майстерності	-	144	144
Розділ 3. Концертна діяльність	21	96	117
3.1. Вибір репертуару та постановка концертних номерів	21	-	21
3.2. Репетиції групові та зведені	-	33	33
3.3. Концертні виступи	-	63	63
Підсумок	-	3	3
Разом	24	300	324

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Вступ (3 год.)

Ознайомлення з планом занять, їх розкладом і формами проведення.
Правила поведінки в колективі. Організаційні питання. Техніка безпеки.

Розділ 1. Індивідуальні заняття з удосконалення вокального виконання (57 год.)

Вправи на формування індивідуального стилю та манери виконання.
Робота над вирівнюванням регістрів.

Розділ 2. Індивідуальні заняття з удосконалення сценічного руху та хореографічної майстерності (144 год.)

Вправи на удосконалення класичного екзерсису, розвиток хореографічної та акторської майстерності.

Розділ 3. Концертна діяльність (117 год.)

3.1. Вибір репертуару та постановка концертних номерів (21 год.)

Вибір та обговорення репертуару: актуальність, жанрові, музично-художні особливості, вимоги до професійної підготовки виконавців. Обговорення сценічних костюмів і макіяжу. Аналіз концертної діяльності. Розробка групових та індивідуальних програм спеціальної підготовки.

Практична частина. Постановка концертних номерів (за участю вихованців різних сценічних амплуа: вокального, хореографічного та синтетичного). Розучування сценічних партій.

3.2. Репетиції групові та зведені (33 год.)

Репетиції за видами сценічних амплуа, групові та індивідуальні. Зведені репетиції всіх учасників концертної програми.

3.3. Концертні виступи (63 год.)

Концертні виступи. Участь у різноманітних фестивалях і конкурсах.

Підсумок (3 год.)

Підведення підсумків.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- основи професійного співу, хореографії, сценічного руху;
- початкові відомості про рухи;
- правила гігієни і збереження голосу;
- правила роботи з мікрофоном.
- професійні вимоги до учасників колективу;
- стилі вітчизняного та світового естрадного мистецтва.

Вихованці мають уміти:

- виконувати музичні вправи, вивчені впродовж року;
- виконати пластичний етюд на основі вивчених рухів (без співу);
- співати самостійно і в ансамблі (в унісон і багатоголосно), з мікрофоном і під фонограму;
- відобразити рухом стиль музичного твору.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

№	Основне обладнання	Кількість
---	--------------------	-----------

<i>Музичні інструменти</i>		
1.	Синтезатор з програмуванням	1 шт.
2.	Фортепіано	1 шт.
<i>Апаратура</i>		
1.	Апаратура для концертного освітлення	за необхідн.
2.	Апаратура для монтажу та запису фонограм	за необхідн.
3.	Акустичні системи	8 шт.
4.	Відеокамера	1 шт.
5.	Відеомагнітофон	1 шт.
6.	Магнітофон	1 шт.
7.	Мікрофон кабельний	2 шт.
8.	Мікрофонні радіосистеми	8 шт.
9.	Навушники головні акустичні	8 шт.
10.	Підсилювач для навушників	2 шт.
11.	Підсилювач звуку	1 шт.
12.	Програвач компакт-дисків	1 шт.
13.	Програвач міні-дисків	1 шт.
14.	Процесор звукових ефектів	1 шт.
15.	Пульт мікшерний	1 шт.
16.	Радіомонітор	8 шт.
17.	Стійка для мікрофона	1 шт.
18.	Тюнер	1 шт.
19.	Шнури, кабелі, штекери, електрошнурові подовжувачі	за необхідн.
<i>Прилади</i>		
1.	Годинник	1 шт.
<i>Навчально-методичні засоби</i>		
1.	Музичні словники	за необхідн.
2.	Науково-популярна і довідкова література з естрадного мистецтва	за необхідн.
3.	Нотні пісенні збірники (партитура і голоси)	за необхідн.
4.	Підручники з музичної грамоти, сольфеджіо, вокалу	за необхідн.
5.	Таблиці та плакати	за необхідн.
<i>Допоміжні засоби</i>		
1.	Зошити для нот. Зошити для запису пісенних текстів і завдань	за необхідн.
<i>Обладнання та меблі</i>		
1.	Зал з дерев'яною підлогою та дзеркальною стінкою для занять	1 шт.
2.	Кімната для індивідуальних занять	2 шт.
3.	Стіл для педагога	1 шт.
4.	Роздягальні для дівчат, хлопців і педагогів	3 шт.
5.	Душові для дівчат, хлопців і педагогів	3 шт.
6.	Стільці	за необхідн.

7.	Санвузли	2 шт.
<i>Одяг</i>		
1.	Тренувальні та концертні костюми, взуття	за необхідн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давыдова Е. В. Методика преподавания сольфеджіо / Е.В. Давыдова. – М., 1986.
2. Емельянов В. В. Развитие голоса – координация и тренаж / В.В. Емельянов. – СПб., 1997.
3. Калечиц Т.Н. Внеклассная и внешкольная работа с учащимися / Т.Н. Калечиц, З.А. Кейлина. – М., 1980.
4. Крючкова Д.В. Модерн – как соединение классической школы с современными направлениями танца / Д.В. Крючкова. – М., 1998.
5. Кудашова О.Г. Основные принципы режиссуры хореографических произведений / О.Г. Кудашова. – М., 1990.
6. Сахарова Л.А. Эстетическое воспитание учащихся во внешкольных учреждениях / Л.А. Сахарова, А.И. Шахова. – М., 1986.
7. Стасюк М.О. Музыкально-пластические этюды / М.О. Стасюк. – М., 1988.
8. Стасюк М.О. Темп и ритм в хореографическом произведении / М.О. Стасюк. – М., 1990.
9. Фролова Г.И. Организация и методика клубной работы с детьми и подростками / Г.И. Фролова. – М., 1986.
10. Цветкова Т.С. Пластика в искусстве актера / Т.С. Цветкова. – М., 1994.

Додаток 1

ОРИЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР ШОУ-ГРУПИ

1. «Dancing queen» (з репертуару ансамблю «АВВА»)
2. Дербеньов Л., Крилатов Є., пер. Юхно С. «Відьма-річка»
3. «I believe» (з репертуару У. Х'юстон)
4. Кириліна І. «Не такий апельсин»
5. Кириліна І., Вратарьов О. «Зелене слоненя»
6. Кириліна І., Кулік Н. «Розгнівилась на літо зима»
7. Леннон Д., Маккартні П. «Yesterday»
8. «Осень» (з репертуару групи «Ліцей»)
9. Портнов І., Кулік А. «Мишка»
10. Пугачова А. «Куда уходит детство»
11. Тарівердієв М., Добронравов М. «Маленький принц»
12. Українські народні колядки та щедрівки, обр. Шайкевич Ю., Бегей Р.
13. Харченко О., Гулева О. «Маленька мрія»
14. Харченко О., Олесь О. «Качечка»
15. Шайкевич Ю. «Білий бриг»
16. Шайкевич Ю. «Весняний ранок»
17. Шайкевич Ю. «Чорна Африка»
18. Шайкевич Ю., Гнатюк Л. «Дощепад»

19. Шайкевич Ю., Гнатюк Л. «Ідем крізь ніч»
20. Шайкевич Ю., Гнатюк Л. «Їжак»
21. Шайкевич Ю., Гнатюк Л. «Навіжена»
22. Шайкевич Ю., Гнатюк Л. «По-мі-до-ре-ня»
23. Шайкевич Ю., Гнатюк Л. «Сонях»
24. Шайкевич Ю., Гнатюк Л. «Таємниця»
25. Шайкевич Ю., Лашук В. «Неслухняне слоненя»